

Hazırlayan:
Prof. Dr. Kerem Alkin
Türkiye İMSAD Ekonomi Danışmanı

29 Ekim'de FED'den 'güvercin' açıklamalar gelirse, dolar-TL kuru 2,25-2,22 TL bandına iyice yerleşebilir. Türkiye'nin Mali Eylem Grubu'nca 'takip listesi'nden çıkarılması da, algı için ayrı bir olumlu gelişme oldu. Yakında açıklanacak olan, 25 temel başlıkta, 1200 reform adımının detayları ise, Türkiye için yeni bir 'Büyüme Hikayesi'nin oluşmasına katkı sağlayacak mı, birlikte göreceğiz.

- Türkiye, bir tarafta Kırım'ı işgal ederek ve Ukrayna'daki silahlı muhalif grupları destekleyerek, bir anlamda Batı'ya kafa tutan Rusya'ya yönelik ambargodan kaynaklanan gerginlik ile, diğer tarafta ise Işid tarafından hem Suriye, hem de Irak'ta yürütülen askeri operasyon ve bu operasyonun şu anki en kritik noktası olan Kobani veya Ayn El Arap'taki şiddetli çatışmalardan kaynaklanan gerginlik ile örülmüş bir coğrafyada, uluslararası basın ilginç yakıştırmalarına da, algı saldırılarına da maruz kalarak, 2014 yılını önemli bir ekonomik türbülans yaşamadan bitirmeye ve 2015 yılı için belirlenmiş olan makro ekonomik hedeflere ulaşılmasına sağlayacak adımları hazırlamaya çalışıyor.
- Tüm bu tablonun ortasında, neredeyse 80 yıllık geçmişi olan bir 'Kürt realitesi' sorununun çözümüne yönelik adımlarda da bir sıkışma mı söz konusu; yoksa süreç yeni ve iddialı bir aşamaya mı geçecek; iş dünyası ve piyasa profesyonelleri bu detayları da anlamaya ve algılamaya çalışıyor. Tüm bu siyasi ve hayli karışık denklemin ortasında, daha Kurban Bayramı'nın bitiminde yaşanan sokak olayları nedeniyle 41 insanın hayatını yitirmesine şahit olmuş Türkiye, geçtiğimiz cumartesi günü, iki gün önce Hakkari ilimizin Yüksekova İlçesi'nde gerçekleşen menfur saldırı sonucu yaşamını yitiren 3 Jandarma personelinin acısını yaşıyor.
- Son 200 yıldır, Türkiye ve çevresinde yaşanan bunca acı, keder ve trajedi artık DNA'mıza mı işlemiş, bilemiyorum; ama, bu ölçüde bölgesel ve yerel siyasi çalkantının, girdabın ortasında, bir yandan ABD Merkez Bankası'nın (FED) bu haftaki kritik önemdeki (28-29 Ekim) toplantısına yönelik beklentilerden ve

piyasalar üzerindeki olası etkisinden veya dünya borsalarındaki volatiliteden veya küresel petrol fiyatlarındaki trendden, sanki Türkiye'nin çevresinde bir ateş çemberi yokmuşçasına, konuşmaya ve analiz yapmayı sürdürmek normal bir ruh hali mi; yoksa, tüm bu zorluklara rağmen bir var olma mücadelesi mi, sizlerin takdirine bırakıyorum.

- Etrafımızdaki hiç bir trajik gelişmeye duyarsız olmadığımızı bir kere daha hatırladıktan ve hatırlattıktan sonra, gerek Türkiye, gerekse de önde gelen ekonomilerde bir dizi sanayi üretimi ve ekonomik aktiviteye yönelik önemli verilerin açıklanacağı bir haftaya girdiğimizi hatırlatalım. Hemen 27 Ekim pazartesi, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) ekim ayı imalat sanayi kapasite kullanım oranı ile, iktisadi yönelim anketiyle birlikte reel kesim güven endeksini açıklayacak. Aynı gün, Almanya'nın IFO Endeksi de açıklanacak. Gün, ABD cephesinde açıklanacak Markit PMI Endeksi ile, Dallas FED imalat sanayi eğilim anketi verileri ile, ABD Hazine'sinin 3 ve 6 aylık bono ihaleleri ile tamamlanacak. **28 Ekim Salı günü ise, FED Açık Piyasa Komitesi'nin (FOMC) iki günlük toplantısı başlarken, FOMC üyelerinin kararlarında belirli bir etkisi olabilecek bir çok ABD verisi de arka arkaya gelecek.**
- 28 Ekim Salı günkü verileri sıralarsak, dayanıklı tüketim malı siparişleri, S&P Schiller-Case Konut Fiyatları Endeksleri, Tüketici Güveni Endeksi, Richmond FED imalat sanayi eğilim anketi ve nihayet ABD Hazinesi'nin 4 haftalık bono ile 2 yıl vadeli tahvil ihalesi ardı ardına sıralanacak. Bu verilerin tümü, FOMC üyesi FED yetkilileri açısından, ABD ekonomisinin genel hareketliliği, ekonominin toparlanmayı sürdürüp sürdürmediği noktasında önemli ipucu sağlayacak veriler. **Sonuç olarak, piyasaların son 2,5 haftadır zihni karışık ve FOMC'den, örneğin tapering için, yani tahvil alım programını bitirmeye yönelik karar açısından, 15 milyar dolarlık son ve tümüyle sıfırlayan bir karar çıkması gerekirken veya beklenirken, FOMC sadece 5 milyar dolarlık bir azaltma kararı alır ise, şu an için fiyatlanmamış olan böyle bir kararın piyasalar üzerindeki etkisi hayli yoğun olabilir.**
- 28 Ekim'de, ABD ekonomisi adına açıklanacak bunca veri piyasa profesyonelleri ve ekonomistlerce yoğun bir şekilde takip edilirken ve FOMC'nin bir sonraki gün vereceği karara olası etkileri tartışılırken, aynı gün Euro Bölgesi ekim ayı iş dünyası güven endeksi ile birlikte, Japonya'nın eylül ayı sanayi üretim verisinin de açıklanacağını da unutmamalıyız. 29 Ekim günü, Euro Bölgesi ekim ayı tüketici güven endeksi açıklanırken, FOMC'nin heyecanla beklenen tapering ve politika faizine yönelik kararından 1 saat önce, ABD Hazinesi bu defa 5 yıl vadeli tahvil ihalesini tamamlayacak. Kimi FED yetkililerinin 'gerekirse tapering durdurulmalı' veya '4. bir

parasal genişlemeyi de (QE4) gündemimize alabiliriz' yönlerindeki hayli kafa karıştırıcı açıklamalarına rağmen, uluslararası finans kurumlarının profesyonelleri, FED pek çıktığı yoldan vazgeçmeyeceğini düşünmekte.

- 3 Ekim'deki piyasa anketlerinde, piyasa profesyonellerinin yüzde 52'si FED'in para politikası faiz oranını temmuz 2015'den itibaren arttırmaya başlayacağı beklentisine işaret etmekteydiler. Ardından, 8 ile 12 Ekim tarihlerindeki IMF-Dünya Bankası sonbahar toplantılarında öne çıkan 'Küresel Vasat Büyüme' endişelerinin doruk noktasına çıktığı günlerde, başta ABD, dünya borsalarında ciddi düşüşler yaşandı ve borsalara yatırım iştahının bir nevi göstergesi olan VIX Endeksi, 8 Ekim'de 15 puan düzeyindeyken, 15 Ekim'de 31 puanı bile gördü ve günü 26 puanın üzerinde kapattı. Borsalar, 8 ile 15 Ekim arası ciddi kırılmalar yaşadı.
- 'Küresel Vasat Büyüme' endişeleri tartışılır ve borsalar da büyüme endişeleri ile sarsılırken, FED yetkililerinin ardı ardına 'zihin karıştırıcı' açıklamalarına şahit olduk ve bir anda FED'in bir nevi 'Küresel Vasat Büyüme' tartışmalarına kayıtsız kalamayacağı izlenimi öne çıktı. Hatta, FED Başkanı Yellen'in kapalı bir toplantıdaki konuşması dahi, FED'in 'sözlü müdahale' stratejisi gereği, ekonomi medyasına sızdırıldı. Doğal olarak, bu yeni gelişmelerin ışığında, FED'in politika faizini ekim 2015'de artıracığı ihtimali yüzde 51'e yükseldi. Dünya borsaları da bu gelişmelere, endekslerin yükselmesi ile tepki verdi. Ancak, kritik FED toplantısı öncesi, uluslararası finans kurumlarının profesyonelleri nezdinde, FED'in politika faizini ekim 2015'de arttıracığı yönündeki beklenti tekrar yüzde 46'ya gerilemiş durumda. **Yani, piyasa 2-3 gün içinde, "28-29 Ekim FOMC toplantısından 'güvercin' açıklamalar gelebilir" beklentisinden, "kendimizi kandırmayalım" noktasına gelmiş gözüküyor.**
- FED yetkililerinin amacı, 8 ile 15 Ekim arasındaki o ağır moralsizliği ve kötümserliği ciddi ölçüde dağıtacak bir 'sözlü müdahale' operasyonu idiyse, 28-29 Ekim FOMC toplantısından çıkacak son 15 milyar dolarlık tapering adımı kararı ve 'şahin' söylem; kanımca, piyasalar üzerinde daha kritik sertlikte sonuçlara sebep olabilir. **Ayrıca, FED yetkililerinin piyasa profesyonelleri ile 'kedinin fare ile oynadığı' şeklinde bir algıya da sebep olur ki, benim tanıdığım küresel piyasalar, bunun acısını FED'den çıkarmak için 'intihtar'a bile kalkışır.** Buna karşılık, eğer FED yetkililerinin açıklamalarının bir anlamı var idiyse, bu açıklamaları anlamlaştırmak adına, FOMC son tapering kararını 15 milyar dolar düzeyinde açıklamak yerine, 5 veya 10 milyar dolarlık bir azaltım diyebilir; ayrıca, 'şahin' yerine, daha 'güvercin'

açıklamaları tercih edebilir. Bu yönde bir tercih, hiç kuşkusuz, piyasaları ciddi ölçüde rahatlatacaktır.

- **FED'in 28-29 Ekim FOMC toplantısında daha 'şahin' bir tutum izlemesi halinde, ilk etapta dolar-TL kuru 2,25-2,29 TL, ardından tekrar 2,26-2,30 TL bandına geçecektir. Bu durumda, 0,5 dolar ile 0,5 eurodan oluşan sepet kurun 2,55 TL düzeyinde kalması adına, TCMB günlük döviz satım ihalesindeki kotasyonu 40 milyon dolar düzeyinde devam ettirebilir.** FED'in FOMC toplantısında 'güvercin' kararlar ve açıklamalar tercih etmesi halinde ise, dolar-TL kuru 2,25-2,22 TL bandına tam olarak oturabilir. Ancak, bu durumda da, sepet kur 2,55 TL'nin çok altına gerileyebilir ki, bu durum kısa ve orta vadede Türkiye'nin dış ticaret hadleri açısından sıkıntıya sebep olabilir. Bu nedenle, TCMB, kısa bir süre içerisinde, günlük dolar satım ihalesindeki kotasyonu 40 milyon dolardan, tekrar 10 milyon dolara geri çekebilir.
- FOMC toplantısından daha 'güvercin' bir tavır çıkması halinde, Dolar-TL kurunun 2,25-2,22 TL bandına oturmasının bir diğer önemli gerekçesini de, geçtiğimiz hafta biterken açıklanan bir gelişme oluşturmaktadır. Bu gelişmeyi duyuran, Maliye Bakanı Mehmet Şimşek oldu. Bakan Şimşek, Türkiye'nin, 2010'dan beri yer almakta olduğu Mali Eylem Görev Gücü'nün (FATF) kamuoyu listesinden (gri liste) tamamen çıkartılmasına karar verildiğini bildirdi. Söz konusu yapı Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) bünyesinde 1990'lı yılların ikinci yarısında kuruldu ve OECD üyesi 34 ülkeyi de, kara paranın aklanması konusunda gerekli yasaları çıkarmak ve hayli sert tedbirlerle ülkelerin mücadele etmesini talep ediyor ve ülkelerin gereğini yapıp yapmadığını takip ediyor.
- **Bakan Şimşek, FATF tavsiyelerinin tamamına uyum sağlanması kapsamında kaydedilen gelişmelere dair, Türkiye'nin, 15. Takip Raporu görüşülerek FATF 3. Tur Değerlendirmesi takip sürecinden tamamen çıkarılmasına karar verildiğini belirtti. Tüm engelleme çabalarına, spekülasyon ve menfi propagandalara rağmen, Türkiye'nin güçlü bir siyasi irade ortaya koyduğunu belirten Şimşek, FATF tarafından bu çabaların takdir edildiğini söyledi. Şimşek, Türkiye'nin uluslararası finansal sistemdeki öngörülebilirliğinin pekiştiğinin de altını çizdi.**
- Şimşek, FATF'ın, IŞİD'in eylemlerinin finansman kaynaklarının tespit edilmesi, bunlara yönelik önlem önerileri geliştirmesi konusunda çalışmalar yapılması kararı aldığını da belirterek, bu hususta bir başkanlık açıklaması yayınlanmasına da karar verildiğini kaydetti. FATF Başkanı'nın Türk delegasyonu ile ikili temasta bulunarak IŞİD

kapsamında yapılacak çalışmalar açısından Türkiye'nin kilit bir öneme sahip olduğunu söylediğini ifade eden **Şimşek, Türkiye'nin attığı adımlara paralel olarak ABD delegasyonu tarafından, ABD ve Türkiye tarafından eş başkanlığı yürütülecek 'İŞİD'in Finansman Kaynakları' konulu bir tipoloji çalışması yapılması önerisinde bulunulduğu hatırlattı.**

- Bakan Şimşek şu noktaları da vurguladı: "Konu, Dışişleri Bakanlığımız ile koordineli bir şekilde değerlendirilerek Başbakanlık makamı da bilgilendirilmiş ve bahsi geçen çalışmalara ülkemiz tarafından katılım sağlanacağı yönünde pozisyon alınmıştır. FATF Başkanı delegasyonumuz ile ikili temasında, ayrıca Türkiye'nin G-20 Eş Başkanlığı döneminde FATF ile G-20'nin özellikle yolsuzluk konusundaki işbirliğinin geliştirilmesi hususunda birtakım düşüncelerinin bulunduğunu, bu hususları bilahare delegasyonumuzun dikkatine getirmek istediğini ve ülkemizin G-20 Eş Başkanlığı süresince yolsuzluk konusunda aktif katkılarımızı beklediklerini belirtmiştir."
- 24 Ekim cuma günü, bir yandan Maliye Bakanı Şimşek'in açıklamalarını takip ederken, bir yandan da ABD Hazine Bakanlığı Terörizm ve Mali İstihbarat Müsteşarı David Cohen'in açıklamalarına kulak kabarttık. Cohen, İŞİD'in tahminlere göre petrolden günde 1 milyon dolar civarında gelir elde ettiğini söyledi. Merkezi Washington'da bulunan Carnegie Endowment for International Peace adlı düşünce kuruluşunda İŞİD'e para akışı konusunda konuşan Cohen, terör örgütünün Suriye ve Irak'taki rafinerilerden sağlanan petrolün satışından milyonlarca dolar gelir elde ettiğini ifade etti.
- İŞİD'in köklü karaborsa bağlantıları olduğuna işaret eden Cohen, örgütün gelirlerini tam olarak tahmin etmenin zor olduğunu dile getirerek, "Ancak, biz İŞİD'in petrol satışlarından haziran ortasından başlayarak günde yaklaşık 1 milyon dolar kazandığını tahmin ediyoruz" dedi. Cohen, aynı zamanda çeşitli boyut ve kapasitelerdeki petrol rafinelerinin kontrolünü elinde tutan İŞİD'in böylece işlenmiş petrol ürünleri satışından da gelir sağladığını bildirdi. Cohen, İŞİD tarafından satılan petrol ve petrol ürünlerini kimlerin aldığı konusunda ise şunları kaydetti: "Bize gelen bilgilere göre, İŞİD geçen ay itibarıyla petrolü çok düşük fiyatlarla aralarında Türkiye'den de kişilerin bulunduğu çeşitli aracılara satıyor, bunlar da petrolü yeniden satılmak üzere naklediyordu.
- Ayrıca, öyle görünüyor ki, İŞİD'in kontrolünde olan bölgelerden çıkarılan petrolün bir kısmı önce Irak'taki Kürtlere, sonra da Türkiye'ye satıldı. Esed rejiminin de ahlaksızlıklarının bir başka göstergesi olarak İŞİD'le petrol alımına yönelik anlaşma

yaptığı sanılıyor". Cohen, öte yandan son dönemde yapılan askeri girişimlerin IŞİD'in petrol kaçakçılığından elde ettiği gelirleri azalttığını vurguladı. IŞİD tarafından kontrol edilen petrol rafinerilerine yapılan hava saldırılarının örgütün bağlantılarını tehdit ettiğini belirten Cohen, Türkiye ve Irak Bölgesel Kürt Yönetiminin (IKBY) IŞİD kaynaklı petrolün kendi sınırlarına geçmemesi konusunda kararlı olduğunun da altını çizdi.

- Başbakan Yardımcısı Babacan'ın başkanlığında, Türk Ekonomi Yönetimi'nin hayli karmaşık ve tuzaklarla dolu bir bölgesel ve küresel denklem içerisinde, 2014 yıl sonu tahminlerinin tutması ve 2015 yılı hedeflerinin gerçekleşmesi adına strateji oluşturmaya çalıştıkları anlaşılıyor. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) üst yönetimi de yoğun bir çalışma içerisinde, FED'in söylemini ve adımlarını sertleştirmesine yönelik hazırlıklarını hızlandırmış durumda. Örneğin, TCMB 11 milyar dolarlık son borç verme limitini yukarı yönlü revize etmeyi planlıyor ve detayları da 10 Aralık 2014 tarihinde yapacağı '2015 Para ve Kur Politikası' toplantısında ilan edecek. Buna göre, bankaların bir hafta vadeli Merkez Bankası'ndan olur da bir borçlanma imkanları olursa, ondan önce rezerv opsiyonlarını kullanmalarını istenecek.
- Eğer, bankalar rezerv opsiyonlarını kullanmış olmalarına rağmen, hala kaynak ihtiyacı duyarlar ise, o zaman dolarda yüzde 7.5, euroda ise yüzde 6.5'lük yıllık faiz ile TCMB'den borç alabilecekler 2015 yılı boyunca. FED eğer 2015'de faiz artırırsa, TCMB de 2016'de dolarda faizi yüzde 8,5'e çıkartacak. Euro borçlanma faizini ise değiştirmeyecek. Bu da, TCMB'nin FED'in para politikasını sıkılaştırmasına piyasaya sunduğu bir karşı güvence olacak. Amaç, piyasa sıkışmasından doğacak döviz arz-talep dengesizliği ve bunun sebep olacağı kur dalgalanmasının TCMB tarafından proaktif yönetilmesi.
- Bu arada, gerek küresel ve bölgesel siyasi dalgalanmaların etkilerini dikkate alan, gerekse de FED'in yol haritasını görmek isteyen TCMB, 23 Ekim'deki Para Politikası Kurulu'nda hiç bir para politikası faiz haddine dokunmayarak, kararlı tutumunu sürdürdü ve bu gelişme ile birlikte, dolar kuru 2,25-2,22 TL bandında, 2,24 TL'nin altına sarktı. TCMB'nin Türk bankalarına yönelik önden yüklemeli tedbirleri, biraz önce yukarıda ifade ettiğimiz dolar ve euro cinsinden borçlanma imkanlarına yönelik maliyet düşürücü tedbirlerle sınırlı değil. TCMB, aynı zamanda bankaların mali yapısına katkıda bulunmak adına, bankaların kendi nezdinde TL cinsinden tuttıkları zorunlu karşılıklara da bundan sonra faiz uygulayacak. Bu yıl için, uygulanan faiz kasım ve aralık aylarında ayrı ayrı ödenecek. 2015'de ise, söz

konusu faiz ödemesi her çeyrek dönemin sonunda olacak. Yani, TCMB, bankalara "reel sektöre daha makul faizle kredi kullandır" mesajı veriyor.

- Son 15 gündür, 62. Hükümet'in taze, ama AK Parti hükümetleri döneminde üstlendikleri bakanlık görevleri ile, hayli deneyim ve beceri kazanmış Ekonomi Yönetimi'nden önemli açıklamalar dinliyoruz. Gerek Başbakan Yardımcısı Babacan, gerekse de Maliye Bakanı Şimşek, açık ve net bir şekilde, 2014 ve 2015'in 'makul' bir büyüme ile götürüleceğini ve bu büyümenin itici motorunun 'ihracat' ve 'özel sektör yatırımları'ndan oluşması adına çaba sarf ettiklerini vurgulamaktalar. Bu tespit son derece önemli. Çünkü, 2008 küresel krizinin dünya ekonomisini ağır bir şekilde sarstığı 2009 yılında, Türk ekonomisini toparlamak adına, iç tüketim ve kamu harcamaları ağırlıklı bir büyümeye ağırlık verdik. İşe yaradı; ama enflasyon ve cari açık köpürdü.
- Bu nedenle, Türkiye'nin dünya ekonomisindeki konumunu ve uluslararası kredibilitesini iyi yönetmek adına, Türk Ekonomi Yönetimi, hem büyümeyi yeniden yüzde 3,5-4'lerden yüzde 5'lere çekecek, hem de enflasyon ve cari açığı kontrol altında tutacak bir yeni büyüme modeline yönelik çalışmaları hızlandırmış durumda. Sanıyorum, 27 Ekim ile başlayan hafta veya bir sonraki hafta, 25 ana başlık altında, 1200 adımdan veya alt başlıktan oluşan bir yeni reform paketi ekonomi çevreleri ve Türk iş dünyası ile paylaşılmış olacak.
- Önceki raporlarımızdan da hatırlayacağınız üzere, dünya ekonomisinin yalpaladığı ve 'küresel vasat büyüme' endişelerinin tırmandığı bir dönemde, Türk ekonomisinin büyümesini kısmen hane halkı tüketim harcamaları ve bir miktar daha ağırlıklı kamu harcamaları ile, **tabi 'makul' bir süre için**, desteklemenin yanlış olmayacağını vurgulamıştım. Bu doğrultuda, 2012 yılında 'yumuşak iniş' modeli ile enflasyonu ve cari açığı kontrol altına alan Türk Ekonomi Yönetimi'nin hayata geçirdiği tedbirlerle, 2012 yılı GSYH büyümesi yüzde 2,2'de kalmıştı. 2013'de, yani geçen yıl, büyümeyi yüzde 4.1'e yükselttik ve 2013 büyümesinin 2012'ye göre ikiye katlanmasında kamu harcamalarındaki ciddi artışın önemli bir katkısı oldu.
- Bununla birlikte, 2012 yılı sonunda son 41 yılın en düşük yıl sonu yıllık enflasyon değeri olan yüzde 6.1, 2013 yılını yüzde 7.4'de tamamladı ve ardından 2014 yılı mayı ayında yüzde 9.7'yi dahi gördü. 2012 yılı sonunda yüzde 6'ya gerilemiş olan cari açık/GSYH oranı ise, 2013 yılı sonunda tekrar yüzde 7.8'i gördü. Yani, kısmen hane halkı tüketim harcamaları ve özellikle kamu harcamaları ile Türk ekonomisini büyütmenin hemen enflasyon ve cari açığı köpürttüğüne şahit olduk. Bu nedenle,

hem Babacan, hem de Şimşek Türk ekonomisinin istikrarlı ve sürdürülebilir bir büyümeyi 'net ihracat' ve 'özel sektör yatırımları' ağırlıklı bir büyüme modeli ile elde etmesi gerektiğini çok net bir şekilde belirtiyorlar. Bu durumda da, ihracatı ve özel sektör yatırımlarını destekleyici adımların da bu durumda hızlandırılması gerekmektedir.

- **Madem ki, Türk ekonomisini 'ihracat'ın ve 'özel sektör yatırımları'nın katkısı ile büyüteceğiz; bu durumda, bu iki alanın önünü açacak tedbirlere de ağırlık verilmesi gerekmektedir. Nitekim, Ekonomi Yönetimi'nden ilk adım reeskont kredileri için geldi. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) ihracatçının desteklenmesine yönelik 4 önemli adım attı. Şöyle ki; TCMB'nin ihracatçılara kullanılmakta olan ihracat reeskont kredilerinin limiti 12 milyar dolardan 15 milyar dolara yükseltildi ve bu tutarın 14 milyar dolarlık bölümü Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş.'ye (Türk Eximbank), 1 milyar dolarlık ise ticari bankalara tahsis edildi.**
- **İkinci adım, toplam kredi limitindeki artışa bağlı olarak, TCMB'nin firma bazında kredi limitlerini, Dış Ticaret Sermaye Şirketleri için 240 milyon dolardan 300 milyon dolara, diğer firmalar için ise 180 milyon dolarından 250 milyon dolara yükseltilmesi oldu. Üçüncü bir adım olarak, 121 ile 240 gün vadeli kredilerin maliyetlerinde 20 baz puanlık indirim yapıldı ve bu kredilere 20 Ekim pazartesi gününden itibaren altı aylık LIBOR/EURIBOR oranları uygulanmaya başlandı. Son ve dördüncü adım olarak, ihracatçı firmalarca ihracat alacağına istinaden düzenlenip faktoring firmalarına temlik edilen ve faktoring firmalarınca Türk Eximbank'a ciro edilen bonoların reeskonta kabulü suretiyle firmalara sevk sonrası ihracat reeskont kredisi kullanılması imkanı da getirildi. Bu adımlar, ihracatçının yüzünü güldürecek adımlar.**
- **Son bir nokta olarak, yine TCMB, bankaların TL cinsinden zorunlu karşılıklarına faiz ödemeye başlayarak, bankaları karlılıkları ve kaynak maliyeti olarak destekleyeceğini gösterdi ve bankalara verdiği bu destek karşılığında, bankaların da reel sektöre kullandıkları kredilerin maliyetini aşağı çekmelerinin önünü açtı. Ayrıca, Meclis'e sevk edilecek yeni Bankalar Kanunu'nda, Türkiye Kalkınma Bankası'nın kredi kullandığı şirketlerin anonim şirketlerle sınırlı olması da kaldırılıyor ve limited ile şahıs şirketleri için de kapı açılıyor. Tüm adımlar belli olduktan sonra, detayları paylaşmayı sürdüreceğiz.**